

νει τὴν διεθύνειν τῶν κοινῶν. Τὸ τετελεσμένον τοῦτο γεγονός ἐπέισε τὴν Πύλιν νὰ ἀποστείλῃ τῷ πρίγκηπι τὸ φερμάνιον τὸ περιβάλλον αὐτὸν διὰ τῆς ἐξουσίας.

Ἀπὸ ἑνδεκα ἐτῶν ὁ Πρίγκηψ διεθύνων τὸ ῥωμουνικὸν κράτος, καταγίνεται προπάντων νὰ συγχωνεύσῃ ἐν ἐνὶ καὶ μὲν ἔθνει τοὺς Μολδανοὺς καὶ Βλάχους. Συγχρόνως ὠργάνωτε κατὰ τὸ πρωσικὸν σύστημα τὸν στρατὸν τῆς βασιλῆα αὐτοῦ πατρίδος. Νῦν δὲ ἐπὶ κεφαλῇ αὐτοῦ συναγωνίζεται τοῖς Ῥώσοις κατὰ τῶν Τούρκων πρὸς ἀπόκτησιν πλήρους ἀνεξαρτησίας.

Ο ΝΑΥΑΡΧΟΣ ΚΑΝΑΡΗΣ.

Ὁ ἄρτι ἀφ' ἡμῶν μεταστάς ἥρως, ὁ Κωνσταντῖνος Κανάρης, ἐγεννήθη ἐν Ψαροῖς ἐν ἔτει 1793. Κατὰ τὴν ἐκρηξίν τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 ἦτο πλοίαρχος ἐμπορικῶν πλοίων. Ὀλίγον χρόνον μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς νήσου Χίου ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἠκολούθησε τὸν Ἑλληνικὸν στόλον ὑπὸ τὸν Μιαούλην μετὰ δύο πυρπολικά εἰς τὸν λιμένα τῆς νήσου ἐκείνης, τὸν Ἰούνιον 1822, ἐνθα ἔκαυσε τὸν Καπιτάν Πασᾶ. Τὸν Νοέμβριον 1822, ὅμοιον κατόρθωμα ἐξέτελεσε ἐν τῷ λιμένι τῆς Τενέδου, ἐξ οὗ ὁ Ἑλληνικὸς στόλος ἐσώθη τῆς καταστροφῆς. Ἐξεδίκησε τὰς σκληρότητας τῶν Τούρκων ἐπὶ τῆς γενετήρας αὐτοῦ νήσου διὰ νέας νίκης ἐν Σάμῳ, παρὰ τὸ ἀκρωτήριο τῆς Μυκάλης, Αὐγούστῳ 17, 1824, ἐξ ἧς ἐτώθη ἡ νῆτος Σάμος τῆς τύχης τῆς Χίου καὶ τῶν Ψαρῶν. Ἡ τολμηρὰ αὐτοῦ ἀπόπειρα νὰ καύσῃ τὸν τουρκικὸν στόλον ἐν τῷ λιμένι τῆς Ἀλεξανδρείας, ἐνθα ἦν ἔτοιμος νὰ ἐπιβιάσῃ τὸν στρατὸν τοῦ Μεχμέτ Ἀλῆ διὰ τὴν Πελοπόννησον, ἐματαιώθη ἕνεκα ἐναντίων ἀνέμων κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐκτελέσεως (Αὐγ. 4, 1825). Ὁρίσθη κυβερνήτης τῆς φρεγάτας ἡ Ἑλλάς τῆς ἐξ Ἀμερικῆς ἀποσταλείσης, ἐξελέχθη τῷ 1827 ἀντιπρόσωπος τῶν Ψαρῶν, τῷ δὲ 1828 διοικητὴς τῆς Μονεμβασίας, εἰτα δὲ καὶ ναυτικῆς τινος μοίρας κυβερνήτης. Μετὰ τὴν δολοφονίαν τοῦ Καποδίστρια τῷ 1831, ἀπεσύρθη εἰς τὴν Σύρον, ἀλλ' εἰτα ἐπανῆλθεν εἰς τὸ ναυτικὸν μετὰ τὸν βαθμὸν πλοίαρχου. Ὑπὸ τὸν βασιλεῆ Ὀθῶνα ὑπη-

ρέτησε ἀπὸ τοῦ 1846 ὡς ναύαρχος, γερουσιαστὴς, πρόεδρος τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου, καὶ ὑπουργὸς τῶν ναυτικῶν μέχρι τοῦ 1855, ὅτε παρητήθη. Τὴν ἀνοιξίν τοῦ 1858, ἀπεγράψετε, λαβὼν ἀφορμὰς τινὰς δυσαρεσκείας, ν' ἀποσυρῇ εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον. Τῷ 1861 ἀπεποιήθη σύνταξιν 12,000 φράγκων. Ἐπαναλαβὼν τὸν δημόσιον βίον, ἐγένετο πρωθυπουργός, Ἰαν. 26, 1862. Διακεκριμένην εἶχε θέσιν ἐν τῇ προσωρινῇ κυβερνήσει τοῦ 1863, καὶ ἦν μέλος τῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἀποσταλείσης εἰς Κοπεγχάγην ἵνα προσφέρῃ τὸν θρόνον τῷ βασιλεῖ Γεωργίῳ. Τὸν Μάρτιον καὶ Ἀπρίλιον τοῦ 1864, ἐγένετο ὑπουργὸς τῶν ναυτικῶν καὶ πρόεδρος τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου, εἰτα δὲ πάλιν ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου 1864, μέχρι Μαρτίου, 1865.

Μετὰ μακρὰν ἀπὸ τῶν πολιτικῶν ἀποχόρισιν ἐπανῆλθεν ὁ Κανάρης, πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως τῶν Ἡνωμένων Κομματάρχων, τὸν ἀπελθόντα Μαΐον. Ἐν τῷ ὕψιῳ καὶ ἑνεκα τῶν περιστάσεων λίαν βεβαρυμένῳ εὐθύνῃς λειτουργήματι, ἀπέθανε πληγείς ἐκ κεραυνοβόλου ἀσπληξίας, τῇ 2 ἐνεστῶτος μηνός. Πλήρης τιμῶν, ὡς ἔζησε, οὕτω καὶ ἐκηδεύθη, τῇ 4 Σεπτεμβρίου ἐνεστῶτος ἔτους.

Ο ΚΑΝΑΡΗΣ ΕΝ ΕΤΕΙ 1822.

Ἡ πυρπόλησις
τῆς τουρκ. ναυαρχίδος.*

Οὐ πολὺν χρόνον ὕστερον ὁ Ἑλληνικὸς στόλος ὑπὸ τὸν Τομπάζην, ἐπεφάνη ἔξωθεν τῆς Χίου ἀφοῦ δὲ ἐπεβίβασεν χιλιάδας τινὰς, ἐκ τῶν ἀποκρυβέντων εἰς τὰ ὄρη καὶ φεγγόντων τὴν σφαγὴν, Χίων, ὁ στόλος περιέπλει ὅπως προσβάλλῃ διὰ πυρπολικῶν

τὸν Καπιτάν Πασᾶ, προσωρμισμένον ὄντα ἐν τοῖς Στενοῖς. Ἀλλ' οὐρίον ἔχοντα τὸν ἄνεμον, τὰ Τουρκικὰ πλοῖα, ἐξῆλθον εἰς συνάντησιν τῶν Ἑλληνικῶν. Ἐν τῇ ἀνοικτῇ διχάσει οἱ Ἕλληνες οὐδόλως ἠδύναντο νὰ ὠφεληθῶσιν ἐκ τῆς θέσεώς των· οἱ στόλοι ἀπεχωρίσθησαν ἀλλήλων σφοδροῦ πνέοντος ἀνέμου, μετ' ἀσήμαντον συμπλοκὴν, ἣν ἀμφοτέρωι οἱ διαμαχόμενοι ἀνήγγειλαν ὡς νίκην. Ὁ Καπιτάν Πασᾶς τότε ὑπέστρεψεν εἰς τὰ Στενὰ τῆς Χίου, καὶ ὁ Ἕλλην. στόλος, μετὰ ματαίαν

* Ἐκ τῆς ἱστορίας τῆς Ἑλλ. Ἐπαναστάσεως, ὑπὸ τοῦ Δρος Howe.

προσπάθειαν νὰ τὸν προσβάλλῃ ἐπιτυχῶς, ὑπεχρεώθη νὰ πλεύσῃ εἰς Κρήτην, ὅπως προφυλάξῃ αὐτὴν ἐκ τῶν πλοίων τοῦ Αἰγυπτίου πασᾶ, Μεχμέτ Ἀλῆ, ἀπειλοῦν-
τος νὰ προσβάλλῃ τὴν νῆσον.

Τῆς θέσεως ταύτης τῶν πραγμάτων γνωστῆς γενο-
μένης τῇ Κυβερνήσει, καὶ πρὸς τοὺτοις ὅτι ἦν ἀδύνα-
τον νὰ πραγματοποιήσῃ τι διὰ γενικῆς προσβολῆς, ἐ-
δέξατο τὴν πρότασιν τοῦ ἀτρομήτου ΚΑΝΑΡΗ, ὅπως
πειραθῇ τὴν πυρπόλησιν τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου διὰ τοῦ
πυρπολικοῦ του. Ἐπλεύσεν οὗτος εἰς τὰ στενὰ τῆς
Χίου, συνοδευόμενος ὑπὸ ὑδραϊκοῦ πλοίου. Φθάς περὶ
τὴν Χίον, ἀπήντησε τινὰς τῶν προσκόπων τοῦ τουρκι-
κοῦ στόλου, ἀλλὰ δι' ἐντέχνου διευθύνσεως ὀλοσχερῶς
ἐξηπάτησεν αὐτοὺς (τοῦτο μαρτυρεῖ ἀξιωματικὸς τοῦ
ἀγγλικοῦ ναυτικοῦ) δούς αὐτοῖς νὰ ἐννοήσωσι ὅτι ἦσαν
πλοῖα ἐμπορικὰ διευθυνόμενα εἰς Σμύρνην. Ἀμα ὡς τὸ
σκότος τῆς νυκτὸς ἐπεχύνετο ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος, ὁ
ΚΑΝΑΡΗΣ ἦτο πρὸ τοῦ στομίου τῶν Στενῶν, ἐν αἷς
ἦν ἠγκυροβολημένος ὁ στόλος τοῦ Καπιτάν Πασᾶ ὅτε
προσῆγγιζεν εἰς τὴν εἰσοδὸν τοῦ κόλπου, ὁ Ὑδραῖος
πλοίαρχος προέτρεπεν αὐτὸν νὰ μὴ εἰσέλθῃ, διότι, ἐάν
ὁ ἄνεμος ἐξηκολούθει ἐκ τοῦ αὐτοῦ σημείου, βεβαίως
θὰ ἐχάνοντο ἐάν ἀπετύγχανον τοῦ τολμηροῦ αὐτοῦ
σχεδίου. Ὁ ΚΑΝΑΡΗΣ ὁμως ἐπίεισεν αὐτὸν ὅτι ὁ ἄ-
νεμος θὰ μετεβάλετο καὶ θαρραλέως προεχώρησεν. Ἐν-
ταῦθα νέαι ἀνέμενον αὐτὸν δυσκολίαι· τὸ πλήρωμα αὐ-
τοῦ ἤρχισε νὰ αἰσθάνηται τὰ συμπτώματα ἐκεῖνα τοῦ
φόβου, τὰ ὅποια φυσικῶς αὐτὴ ἡ θέσις ἐνέπνεεν. Περι-
εστοιχίζοντο ὑπὸ τῆς ξηρᾶς ἐκατέρωθεν· ὁ ἄνεμος ἦν
οὐριος· καὶ ἐφέροντο ἀκρατῆτως ἐπὶ τῶν Τουρκικῶν
φρεγατῶν, καὶ τῶν λοιπῶν τοῦ στόλου πλοίων, ὧν τὴν
θέσιν ἤρξαντο ἀνακαλύπτοντες ἐκ τῆς μακρᾶς σειρᾶς
τῶν φώτων ἥτις ἐξηπλοῦτο διὰ τοῦ Κόλπου, ἄνευ τι-
νὸς πιθανότητος ἐπιστροφῆς. Οἱ ναῦται ἐστασίασαν
καὶ δὲν ᾔθελον νὰ προχωρήσωσιν· ἀλλ' ἡ στιγμή αὕτη
ἦν ἡ διὰ τὸ πνεῦμα τοῦ ΚΑΝΑΡΗ ἀρμοδία, ὅπως δι-
αλάμψῃ. Ὁ μετριοπαθὴς καὶ συνεσταλμένος ἀνὴρ ἐγέ-
νετο ἥρως, ἡ δὲ βραχεῖα αὐτοῦ μορφή ἐφαίνετο αὐξου-
σα, ὅταν στερεῶς εἶπε τοῖς ψυθυρίζουσιν: «ἤλλατε ἐν-
ταῦθα ἐκουσίως, τὸ πλοῖόν θὰ προχωρήσῃ, καὶ σεῖς ἡ
πρέπει ἐπ' αὐτοῦ νὰ ἔλθετε ἢ πέσετε εἰς τὴν θάλασ-
σαν.» Ἐσιώπησαν, καὶ τὰ πλοῖα ταχέως προσῆγγιζον
τὰ φῶτα.

Πρῶτον διέκρινον διαφόρους τουρκικὰς φρεγάτας·
ἀλλ' αὗται δὲν ἦσαν ἡ ἀνταξία λεία· ὁ ΚΑΝΑΡΗΣ
εἶχεν ἔλθει ἵνα ἐκδικήσῃ τὸ αἷμα τῆς Χίου, καὶ οὐδὲν
ἕτερον ἢ τὸ αἷμα τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν βαρβάρων ἠδύνατο
νὰ τὸν ἐξιλεώσῃ· ἡ σελήνη ἔλαμπε πλησιφαῆς. Εὐρί-
σκετο ὁ ΚΑΝΑΡΗΣ ἐν μέσῳ τοῦ τουρκικοῦ στόλου,
ὅστις, ἀσφαλῶς ἠγκυροβολημένος, οὐδόλως ὑπόπτει
περὶ κινδύνου· ἠδύνατο δὲ νὰ ἴδῃ εἰς τὸ πέραν μέρος
τὸ πελώριον σκάφος τοῦ Καπιτάν Πασᾶ. Μεταβάλλων
τότε πορείαν, ὁ ΚΑΝΑΡΗΣ διεπυθύνθη πρὸς αὐτὸν, καὶ
μετ' οὐ πολὺ ἦν λίαν ἐγγύς. «Μακράν! Μακράν!» ἐ-
φώναζεν ὁ τοῦρκος σκοπὸς· ἀλλὰ τὸ πυρπολικὸν ἐπρο-
χώρει—τότε ἡ ἀγρία κραυγὴ «Μπρουλότα, μπρουλό-

τα», εἰδοποίησε τὸν ΚΑΝΑΡΗΝ ὅτι εἶχε γνωσθῇ. Ἡ
φοβερά ἐκείνη κραυγὴ διήγειρε τοὺς κοιμωμένους τούρ-
κους, οἵτινες ἀνὰ ἑκατοντάδες ἔδραμον εἰς τὸ κατὰ-
στρωμα ἐν συγχύσει· ἤρξαντο τοῦ πυροβολισμοῦ· ἀλλὰ
τὸ παράδοξον πλοῖον προσῆγγιζεν ἐτι μᾶλλον· πάντες
οἱ τοῦ ΚΑΝΑΡΗ ἄνδρες ἦσαν ὀπισθεν τῶν περιφραγ-
μάτων τοῦ καταστρώματος· μόνος οὗτος ἵστατο ὀρθίως,
ἰσχυρὸς δὲ ἐν τῇ φοβερᾷ αὐτοῦ ἀποφάσει, διηύθυνε
τὸ πλοῖόν του πλησίον ἐπὶ τοῦ πλοίου τοῦ πασᾶ,
ἀδιάφορος εἰς τὰς συρίζουσας περὶ αὐτὸν σφαίρας. Με-
τ' ὀλίγα λεπτά τῆς ὥρας ἡ πύρα του ἐκτύπησε τὸ
πλευρὸν τῆς ναυαρχίδος διὰ φοβεροῦ κρότου, καὶ ἐ-
κόλλησεν. Ἀμέσως ἡ λέμβος καθειλύθη· πάντες οἱ
Ἕλληνες ναῦται εἰσπηδήσαν, αὐτὸς δὲ ὁ ΚΑΝΑΡΗΣ
ἀφοῦ ἐφώναζε «Κανάρης εἶναι,» ἔθεσε τὸ πῦρ, καὶ ἀ-
κολουθῶν τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἄνδρας, ταχέως ἀπεμακρύν-
θησαν. Ἡ θρυαλλὶς συνεκοινώνησε μετὰ τῶν εὐπρή-
στων ὑλῶν, καὶ ἀνέφλεξεν αὐτάς, φλόξ δὲ τεραστία,
περιέβαλε τὸ τουρκικὸν πλοῖον· τὴν σκηνὴν τῆς φρίκης
καὶ συγχύσεως ἥτις διεδραματίζετο μεταξὺ τῶν 1200
προσώπων τῶν ἐν τῷ πλοίῳ, δύναται τις νὰ φαντα-
σθῇ καὶ οὐχὶ νὰ περιγράψῃ. Οὐδὲν ἠδύνατο νὰ γίνῃ
ἐπὶ τῶν βριθόντων πλήθους καταστρωμάτων, ὅπως χω-
ρισθῶσι τὰ πλοῖα· διαταγαὶ οὐδόλως ἠκούοντο, ἢ ἐάν
ἠκούοντο, δὲν ἐξετελοῦντο. Οἱ Ἕλληνες ἠδύνατο μό-
νον νὰ διακρίνωσι ἐν μέσῳ τῶν ἀγρίων κραυγῶν, τοὺς
ὀδυρμούς τῆς ἀγωνίας τῶν δειλῶν, οἵτινες ἐν ἀπογνώ-
σει ἔπεσον εἰς τὴν θάλασσαν. Τὰ ἱστία καὶ σχοινία
ἦσαν ἀνάφλεκτα καὶ τὸ πῦρ πίπτον ἐπὶ τοῦ κατα-
στρώματος ἀνέφλεγε πάντα τὰ ἐπ' αὐτοῦ. Αἱ λέμβοι
καθειλύθησαν, ἀλλ' ἀμέσως ἔσπασαν ἢ ἐβυθίσθησαν
ὡς ἐκ τοῦ εἰσπηδήσαντος ἐν αὐταῖς πλήθους. Ὁ Κα-
πιτάν Πασᾶς καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ του κατῴρθωσαν νὰ
εἰσέλθωσιν εἰς τὴν μεγάλην λέμβον τῆς ναυαρχίδος.
Ὅτε δὲ ἀποκόπτοντες διὰ τῶν ξιφῶν τῶν τὰς χεῖρας
τῶν κολυμβόντων καὶ τῆς λέμβου λαμβανομένων, ἀ-
πεμακρύνοντο ὀλίγον τοῦ πλοίου, ὁ κεντρικὸς ἱστός κα-
τέπεσε· πλήττων τὴν λέμβον, καὶ κατασυντρίβων πάν-
τας τοὺς ἐν αὐτῇ.

.....

Ἡ ἐπιτυχὴς διάπραξις τῆς τολμηρᾶς ταύτης πρά-
ξεως ὀλοσχερῶς ἐστερέωσε τὴν φήμην τοῦ ΚΑΝΑΡΗ·
συγχαρητήρια πανταχόθεν ἤρχοντο, πᾶς δὲ Ἕλλην ἦν
ὑπερήφανος ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ ΚΑΝΑΡΗ, πλὴν αὐ-
τοῦ τοῦ ἰδίου ΚΑΝΑΡΗ.

ΠΑΙΔΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΗΣ ΦΥΣΕΩΣ

Ζ Ω Α.

ΚΕΦ. ΙΑ.—ΟΣΦΡΗΣΙΣ, ΓΕΥΣΙΣ ΚΑΙ ΑΦΘ.

Εἵπομεν προηγουμένως ὅτι τὰ πλεῖστα ἐξ ὧν ἔ-
νοους γινώσκει περὶ τοῦ περίεχ. κόσμου ἔρχονται πρὸς
αὐτὸν διὰ τῆς ὁράσεως καὶ τῆς ἀκοῆς. Ἀλλ' οὐκ ὀλέ-